

ಷಾ-ಜಹಾನ. 1628-1658

ಡಾ. ಬಸವರಾಜ. ಎ. ಭಾಗ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು,
ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಸುಲೇಪೇಟ-585324.ಜಿ.ಕಲಬುರಗಿ
ಮೊ.ನಂ.9916842950

1. **ಪೀಠಿಕೆ:**-ಮೊಗಲರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅರಸನಾಗಿದ್ದು, ಈತನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಕಾಲವನ್ನು ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪದ ಯುಗವನ್ನು ಸುವರ್ಣ ಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕಟ್ಟಡಗಳ ಅಥವಾ ಸೌಧಗಳ ನಿರ್ಮಾಪಕ ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈತನ ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಖಜಾನೆ ಸಂಪತ್ತು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿದ. ಸುಮಾರು 30 ವರ್ಷಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ
2. **ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನ:-**

ಈತನು ಹಿಂದೂ ರಾಣಿಯಾದ ಜಗತ ಗೋಸಾಯಿಳು ಮತ್ತು ಜಹಾಂಗಿರನ ಮಗನಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1592ರಲ್ಲಿ ಜನವರಿ 5ರಂದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಲಾಹೋರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ. ಈತನ ಮೊದಲ ಹೆಸರು ಖುರ್ರಂ ಆಗಿತ್ತು. ಬಾಲ್ಯದ ಜೀವನ ಅಕ್ಷರನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಹಾಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅರೇಬಿಕ, ಪರ್ಶಿಯನ ಮತ್ತು ತುರ್ಕಿ ಭಾಷೆ ಕಲಿತ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಕತ್ತಿವರಸೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ.

3. ಏಳಿಗೆ

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಖುರ್ರಂನು ಜಾಟ , ಸವರನಾಗಿ, ಜಹಂಗಿರದಾರನಾಗಿ, ಮನ್ಸಬದಾರನಾಗಿ, ನೇಮಕಗೊಂಡನು. ಹಾಗೆ ತಂದೆಯ ಜೊತೆ ಹಲವಾರು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಸ ತೋರಿದ ಅದಕ್ಕೆ ಷಾ ಜಹಾನ ಎಂಬ ಬಿರುದು ನೀಡಿದನು.

4. ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನ:-

20ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸಫಖಾನ ಮಗಳಾದ ಅರ್ಜುಮನ ಬಾನು ಬೇಗಂಳ / ಮಮ್ಮಾಜಾಳ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಾಹವಾದನು. ಅರ್ಜುಮಾನದಳು 14 ಜನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದಳು, ಅವರಲ್ಲಿ ದಾರಾಶಿಕೊ, ಜೌರಂಗಜೇಬ, ಮುರಾದ, ಶಹಷೂಜ, ಜಹನಾರಾ ಬೇಗಂ, ರೊಷನಾರ ಬೇಗಂ. ಮುಂತಾದವರು.

5. ಜಹಂಗಿರನ /ತಂದೆ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆ:-

ಕಂದಹಾರದ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ಷಾಜಹಾನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಜಹಾಂಗಿರನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಅರಿತ ನೂರ ಜಾಹಾನ ಜಹಾಂಗಿರನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಮನವೂಲಿಸಿ ತನ್ನ ಅಳಿಯನಾದ ಷಾರಿಯಾರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ತಯಾರಿಸಿದಳು. ಇದನ್ನರಿತ ಷಾ-ಜಹಾನ ತನ್ನ ತಂದೆ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆ ಎದ್ದನು. ಇದನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಲು ಮಹಬತಖಾನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯ ಕಳುಹಿಸಿ ದಮನ ಮಾಡಿದ.

6. ಸಿಂಹಾನರೋಹಣ:-

ಜಹಾಂಗಿರನು 1627ರಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ, ಈ ವೇಳೆ ಸಿಂಹಾಸಕ್ತಾಗಿ ನೂರ ಜಹಾನಳು ಷಾರಿಯಾರನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಾಗ. ಆಸಫಖಾನ ಷಾರಿಯಾರನನ್ನು ಕಣ್ಣು ಕೀಳಿಸಿದ, ಮುಂದೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1628ರಲ್ಲಿ ಫೆಬ್ರವರಿ 14 ರಂದು ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿದ. ಮಹಬತಖಾನ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ನೂರ ಜಹಾನಳಿಗೆ ಪಿಂಚಣಿ ನೀಡಿದ,

7. ಸಾಮ್ರಾಟನಾದ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳು:-

#. ಬುಂದೇಲ ಖಂಡದ ರಜಪುತ ಅರಸ ಬುಜ್ಜರಸಿಂಗನ ದಂಗೆಯನ್ನು :-ಜೌರಂಗಜೇಬನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದಮನ ಮಾಡಿದ

#. ಖಾನ ಜಹಾನ ಲೋದಿಯು ಅಹ್ಮದ ನಗರದ ನಿಜಾಮ ಉಲ್ ಮುಲ್ಕನೊಂದಿಗೆ ದಂಗೆಯೆದ್ದನು- ಮಹಬತಖಾನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದಮನ ಮಾಡಿದ.

#. ಪ್ಲೇಗ ರೋಗ ಮತ್ತು ಕ್ಷಾಮ:-ಖಾನದೇಶ ಗುಜರಾತ ಮತ್ತು ದಖ್ಖನಗಳಲ್ಲಿ ಭೀಕರ ಬರಗಾಲ ಮತ್ತುಪ್ಲೇಗ ಹರಡಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಸಾವಿಗಿಡಾದರು.

8. ಮಮ್ತಾಜಳ ಮರಣ:- ನೆಚ್ಚಿನ ಪತ್ನಿ ಮಮ್ತಾಜಳು ಸಾವು ನುಂಗಲಾರದ ಅತಿವ ದುಃಖ ನೀಡಿತು. ಇವಳ ಸವಿನೆನಪಿಗಾಗಿ ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲೆ ತಾಜಮಹಲ ನಿರ್ಮಿಸಿದ.

9. ಯುದ್ಧಗಳು:-

1. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:- ಹಿಂದು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂರನ್ನು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಹಾಗೆ ವ್ಯಾಪರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ರಿಯಾತಿಗಳು ದುರು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಇದರಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ.

2. ಟಿಬೇಟಿನರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ:- ಅಬ್ದುಲಾ ಎಂಬುವವನು ಟಿಬೇಟಿನ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ, ಇತನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಸೋಲಿಸಿದ.

3. ದಖ್ಖನ್ ನೀತಿ:- 1632ರಲ್ಲಿ ಅಹ್ಮದನಗರ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಲಿನ ಮಾಡಿದ. ಈತ ಸುನ್ನಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿದ್ದ ಆದರೆ ಗೋಲ್ಕೊಂಡದ ಅರಸರು ಶಿಯಾ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಆಗಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವುಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿ ಮೂದಲು ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲಷಾನ ಮೇಲೆ ನಂತರ ಗೋಲ್ಕೊಂಡದ ಕುತ್ಬು ಷಾ ಇವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆ ಪಡೆದ.

4. ಕಂದಹಾರದ ಮೇಲೇ ದಾಳಿ:- ಪರ್ಶಿಯಾದ ಅರಸ ಷಹನು ಕಂದಹಾ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು, ಇದನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೈನ್ಯ ಕಳುಹಿಸಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಕೈ ತಪ್ಪಿತು ಇದರಿಂದ ಅಪಾರ ನಷ್ಟ ಆಯಿತು.
5. ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯ ವಾಯುವ್ಯ ಗಡಿ ನೀತಿ:- ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮುರಾದನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಬದಕಷ ಮತ್ತು ಬಾಲ್ಕನಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಉಜಬೇಗರ ಮತ್ತು ವಾತವರಣದಿಂದ ವಿಫಲತೆಹೊಂದಿ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣ ನಷ್ಟವಾಯಿತು.
10. ಷ-ಜಹಾನನ ಉತ್ತಾರಾಧಿಕಾತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಯುದ್ಧಗಳು:- ಷಜಹಾನನಿಗೆ 4ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು, ಅವರುಗಳೆಂದರೆ- ದಾರಾಶಿಕೋ, ಸುಜಾ, ಜೌರಂಗಜೇಬ, ಮುರಾದ, ಇವರುಗಳ ಮಧ್ಯ ಉತ್ತಾಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಿತು. ತಂದೆ ದಾರಾಶಿಕೋನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ತರಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದ, ಅದೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಷಜಹಾನನು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಲು ದಾರಾಶಿಕೋಗೆ ಹೇಳಿದ, ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಜೌರಂಗಜೇಬ ದಂಗೆ ಎದ್ದು ಸಹೋದರರನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಿ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿದ.
11. ಷ ಜಹಾನನ ಕೊನೆಯದಿನಗಳು:- ಬಹಳ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳು ಕಳೆದ ಏಕೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳು ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆನೆ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಡೆದಾಡಿದರು. 1666ರಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದನು.
12. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು:- ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಗಳು, ಅರಮನೆಗಳು, ಮಸೀದಿಗಳು, ಹೊದೋಟಗಳು, ಅಗ್ರಾದ ತಾಜಮಹಲ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿದ.
1. ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ:- ಇವನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶೇಖಿ ಬಹಲೋಲ ಖಾದ್ರಿ, ಮೀರ ಅಬ್ದುಲ ಕಾಶಿಂ ಇರಾನಿ, ಮಿರ್ಜಾಜಿಯಾ ಉದ ದಿನ್, ಅಬ್ದುಲ್ ಹಮೀದ ಲಾಹೋರಿ. ಷೇಕ ಮೀರ ಲಾಹೋರಿ, ಅಮೀನ, ಎಂಬ ಪರ್ಶಿಯಾನ ಕವಿಗಳಿದ್ದರು. ಜಗನಾಥ, ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಸುಂದರದಾಸ ಮುಂತಾದವರು ಹಿಂದಿ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಇದ್ದರು. ಷಜಹಾನ ನಾಮ- ಇನಾಯತಖಿನ ಮತ್ತು ಬಾದಶ ನಾಮ - ಅಬ್ದುಲ ಹಮೀದ ಲಾಹೋರಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.
2. ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನ:- ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಸುನ್ನಿ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿದ್ದ. ವಿಶಾಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದು ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ದೇವಾಯಗಳ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ರಿತಸ್ಥಾರ ಮಾಡಿದ.
3. ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪ:- ಈತನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ರೋಮಿನ ಅಗಸ್ಪಸ ಸೀಜರನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈತನು ದೇಹಲಿ, ಆಗ್ರಾ, ಅಜ್ಮೀರ, ಕಾಶ್ಮೀರ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಕಟ್ಟಗಳ ಅರಸ/ ಸೌಧಗಳ ನಿರ್ಮಾಪಕ ಅರಸನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- #ದೇಹಲಿ ಸ್ಮಾರಕಗಳು:-
ಕೆಂಪುಕೋಟೆ, ಜಾಮೀಯ ಮಸೀದಿ, ರಂಗಮಹಲ್, ಮೋತಿಮಹಲ, ದಿವಾನ ಎ ಆಮ. ಮುಂತಾದವು.

ಕೆಂಪುಕೋಟೆ- ಇದು ಜಮುನಾ ನದಿ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪು ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕೆಂಪುಕೋಟೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ದಿವಾನ ಎ ಖಾಸ್- ಅರಮನೆಯ ಇದೆ,

ಜಾಮೀಯ ಮಸೀದಿ- ಇದು ಇಡಿ ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿಯೆ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಮಸೀದಿಯಾಗಿದೆ.

ದೇಹಲಿ ಹತ್ತಿರ- ಯಮುನಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಶಹಜನಬಾದ ನಗರ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅರಮನೆ, ಮಸೀದಿ, ಕಾಲುವೆಗಳು, ಸಭಾಂಗಣ, ಹೊದೋಟ ನಿರ್ಮಿಸಿದ.

ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು:- .

ತಾಜಮಹಾಲ:- ತನ್ನ ಮಡದಿ ಸವಿ ನೆನಪಿಗಾಗಿ

ಯಮುನಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಾಜ ಮಹಲ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದು 1632ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ 1653ರಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ. 21 ವರ್ಷಗಳಕಾಲ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಸಮಯತೆಗದುಕೊಂಡ, ಇದು ಅಮೃತ ಶಿಲೆ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಗುಲಿದ ಖರ್ಚು 3 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ, 20 ಸಾವಿರ ಕಾರ್ಮಿಕರು. ಶಿಲ್ಪಿಗಳೆಂದರೆ- ಮುಖರ್ಜಿ, ಮತಖಾನ, ಮೀರ ಅಬ್ದುಲ ಕರಿಮ ಮೀರ ಇನಾಮತ, ಸಿರಾಜಿ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಖಾನ, ರೊಮಿಚಾಟಮಲ,ಜೂರಾವರ. ನಕ್ಶೆಗಾರರು-ಉಸ್ತಾದ ಅಹ್ಮದ ಲಾಹೊರಿಯ 4 ಮಿನಾರಗಳು, 137 ಅಡಿ ಎತ್ತರವಾಗಿದೆ, ಗುಮ್ಮಟ 80 ಅಡಿ ಎತ್ತರ, 800 ಅಡಿ ಸುತ್ತಳತೆ, ಈ ತೊಟಗಾರಿಕೆ- ರಾಯಮಲ್ ಕಾಶ್ಮೀರಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಬಡಿಗತನ- ಉಸ್ತಾದ ಪೀರ ಜೋರಾವರ, ಬಿನಾಹರ್ ಮತ್ತು ಜಾಟಮಲರಾಗಿದ್ದರು. ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಪಕರು- ಅಗ್ರವವನಾದ ಉಸ್ತಾದ ಇ ಷಾ ಖಾನ. ಗುಮ್ಮಟ ರಚನೆ- ಇಸ್ಮಾಯಿಲ ಖಾನ ರೊಮಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅರೇಬಿಕ ಶಾಸನದ ಕೆತ್ತಿದವ- ಇಮಾನತ ಖಾನ ಸಿರಾಜಿ. ರವಿಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರವರು- ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲಿನ ಚಿರಂತನ ಹನಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ,

ಮೋತಿ ಮಸೀದಿ:- 1645 ರಿಂದ 1653ರ ವರೆಗೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತ್ತು. 8ವರ್ಷಕಾಲ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ 3 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚ ತಗುಲಿತು ಇದು ಅಮೃತ ಶಿಲೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು

ಮಯೂರ ಸಿಂಹಾಸನ:-

1635 ರಿಂದ 1642ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 7

ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸತತವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ. ಇದರ ವೆಚ್ಚ- 1 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ, 1 ಲಕ್ಷ ಬಂಗಾರ ತೋಲೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಇದು 9 ಅಡಿ ಉದ್ದ 7 ಅಡಿ ಅಗಲ, 15 ಅಡಿ ಎತ್ತರ,

20 ಕಂಬಗಳ ಬಂಗಾರದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆ- ನವಿಲು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಶಿಲ್ಪಗಾರ-
ಬಾದಲ ಖಾನ. 1739ರಲ್ಲಿ ಪರ್ಶಿಯಾದ ಅರಸ ನಾದಿರ ಷಾನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಹೊದೋಟಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ:- ಶಾಲಿಮರ ತೋಟ, ನಿಶಾಹಲ ತೋಟ, ತಾಜ ತೋಟ,

ಚಿತ್ರಕಲೆ:- ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಮೀರ ಹಸನ್ ಚಿತ್ರಕಾರರು ಆಗಿದ್ದರು.

13. **ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:-** ಸೌಧಗಳ ನಿರ್ಮಾಪಕ, ಸಾಹಿತ್ಯ , ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಪೋಷಕ, ಧರ್ಮಾಂಧನಾಗಿದ್ದ,
ಹಾಗೆ ಮಧ್ಯವ್ಯಸನಿ ಆಗಿದ್ದ.

